SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 20. oktobra 2011*

V zadevi C-396/09,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Tribunale di Bari (Italija) z odločbo z dne 6. julija 2009, ki je prispela na Sodišče 13. oktobra 2009, v postopku

Interedil Srl v likvidaciji

proti

Fallimento Interedil Srl,

Intesa Gestione Crediti SpA,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi A. Tizzano, predsednik senata, A. Borg Barthet, M. Ilešič, M. Safjan, sodniki, in M. Berger (poročevalka), sodnica,

* Jezik postopka: italijanščina.

generalna pravobranilka: J. Kokott,
sodna tajnica: A. Impellizzeri, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 13. januarja 2011,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Interedil Srl, v likvidaciji, P. Troianiello, odvetnik,

– za Fallimento Interedil Srl G. Labanca, odvetnik,

– za Intesa Gestione Crediti SpA G. Costantino, odvetnik,

– za Evropsko komisijo N. Bambara in S. Petrova, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalne pravobranilke na obravnavi 10. marca 2011

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 3 Uredbe Sveta (ES) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 1, str. 191, v nadaljevanju: Uredba).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Interedil Srl v likvidaciji (v nadaljevanju: Interedil) ter družbama Fallimento Interedil Srl in Intesa Gestione Crediti SpA. (v nadaljevanju: Intesa), katere prava naslednica je družba Italfondario SpA., zaradi predloga za uvedbo stečajnega postopka, ki ga je vložila družba Intesa zoper družbo Interedil.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 Uredba je bila sprejeta med drugim na podlagi členov 61(c) ES in 67(1) ES.

4 Člen 2 Uredbe, v katerem so opredelitve, določa:

„V tej uredbi:

(a) ‚postopki v primeru insolventnosti' pomenijo vse postopke iz člena 1(1). Ti postopki so našteti v Prilogi A;

[…]

(h) ‚poslovalnica' pomeni katerikoli kraj poslovanja, v katerem dolžnik opravlja stalno gospodarsko dejavnost, ki predpostavlja udeležbo ljudi in premoženja."

5 V seznamu iz priloge A k Uredbi je med drugim glede Italije omenjen postopek „fallimento".

6 Člen 3 Uredbe, ki ureja mednarodno pristojnost, določa:

„1. Sodišča držav članic, na katerih ozemlju je središče dolžnikih [dolžnikovih] glavnih interesov, so pristojna za uvedbo postopkov v primeru insolventnosti. Pri družbi ali pravni osebi se, dokler se ne dokaže nasprotno, domneva, da je središče dolžnikovih glavnih interesov registrirani [statutarni] sedež.

2. Kadar je središče dolžnikovih glavnih interesov na ozemlju države članice, so sodišča druge države članice pristojna za uvedbo postopkov v primeru insolventnosti zoper navedenega dolžnika samo, če ima ta poslovalnico na ozemlju navedene druge države članice. Učinki teh postopkov so omejeni na dolžnikovo premoženje, ki se nahaja na ozemlju slednje države članice.

[…]“

7 V uvodni izjavi 13 Uredbe je navedeno, da za „središče dolžnikovih glavnih interesov mora veljati kraj rednega poslovanja dolžnika in je zato preverljiv za tretje osebe“.

Nacionalno pravo

8 Člen 382 italijanskega civilnega procesnega zakonika (Codice di procedura civile) glede odločitve, ki jo je glede vprašanj pristojnosti podalo Corte suprema di cassazione, določa:

„Ko Corte odloča o vprašanju pristojnosti, določi, katero sodišče je pristojno […]“

9 Iz predložitvene odločbe izhaja, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso odločba, ki jo izda Corte suprema di cassazione na podlagi te določbe, za sodišče, ki o zadevi odloča po temelju, dokončna in zavezujoča.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

10 Družba Interedil je bila ustanovljena v pravni obliki „società a responsabilità limitata“ italijanskega prava s sedežem v Monopoliju (Italija). Sedež družbe je bil 18. julija 2001 prestavljen v London (Združeno kraljestvo). Tega dne je bila družba izbrisana iz registra podjetij države Italije. Po tem, ko je družba Interedil prenesla svoj sedež, se je vpisala v register družb Združenega kraljestva z oznako „FC“ („Foreign Company“, tuja družba).

11 Po izjavah družbe Interedil, kot so bile povzete v predložitvenem sklepu, je ta družba hkrati s prenosom sedeža izvedla posle, katerih predmet je bil to, da je to družbo pridobila britanska skupina Canopus, ter pogajanja in sklenitev pogodb o prodaji podjetij. Družba Interedil je navedla, da je nekaj mesecev po prenosu statutarnega sedeža lastništvo nepremičnine v Tarentu (Italija) kot del prenesenega podjetja bilo preneseno na družbo Windowmist Limited. Družba Interedil je navedla tudi, da je bila 22. julija 2002 izbrisana iz registra družb Združenega kraljestva.

12 Družba Intesa je 28. oktobra 2003 pri Tribunale di Bari vložila predlog za uvedbo stečajnega postopka („fallimento“) zoper družbo Interedil.

13 Družba Interedil je izpodbijala pristojnost tega sodišča, ker naj bi bila zaradi prenosa njenega statutarnega sedeža v Združeno kraljestvo za uvedbo postopka v primeru insolventnosti pristojna le sodišča te države. Družba Interedil je 13. decembra 2003 Corte suprema di cassazione predlagala, naj predhodno odloči o pristojnosti.

14 Ker je Tribunale di Bari ugovor o nepristojnosti italijanskih sodišč štelo za očitno neutemeljen, plačilno nezmožnost zadevnega podjetja pa za dokazano, je 24. maja 2004, ne da bi počakalo na odločbo Corte suprema di Cassazione, začelo stečaj družbe Interedil.

15 Družba Interedil je z dopisom z dne 18. junija 2004 zoper ta sklep o začetku stečajnega postopka vložila ugovor.

16 Corte suprema di Cassazione je s sklepom z dne 20. maja 2005 odločilo o predhodnem vprašanju glede pristojnosti, ki mu je bilo predloženo, in razsodilo, da so pristojna italijanska sodišča. Presodilo je, da se domneva iz člena 3(1), drugi stavek, Uredbe, ki določa, da je središče glavnih interesov statutarni sedež, lahko ovrže na podlagi različnih okoliščin, in sicer zaradi nepremičnin, ki jih ima v Italiji družba Interedil, najemne pogodbe za dva hotelska kompleksa, pogodbe, sklenjene z bančno institucijo, in ker registru podjetij v Bariju ni bil sporočen prenos sedeža družbe.

17 Ker je Tribunale di Bari dvomilo o utemeljenosti te presoje Corte suprema di cassazione glede na merila, ki jih je določilo Sodišče v sodbi z dne 2. maja 2006 v zadevi Eurofood IFSC (C-341/04, ZOdl., str. I-3813), je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba pojem ‚središče dolžnikovih glavnih interesov' v smislu člena 3(1) Uredbe […] razlagati v skladu s pravom Skupnosti ali v skladu z nacionalnim

pravom, in če je odgovor na prvo možnost pritrdilen, kakšen je pomen tega pojma in kateri so odločilni dejavniki ali elementi za določitev ‚središča glavnih interesov'?

2. Ali je mogoče domnevo iz člena 3(1) Uredbe […], in sicer da se ‚pri družbi, dokler se ne dokaže nasprotno, domneva, da je središče dolžnikovih glavnih interesov statutarni sedež', ovreči z ugotovitvijo obstoja dejanske dejavnosti družbe v državi, ki ni država, v kateri ima družba registrirani sedež, ali pa je treba za to, da se domneva ovrže, ugotoviti, da družba v državi, v kateri ima statutarni sedež, ni opravljala nobene poslovne dejavnosti?

3. Ali dejstvo, da ima družba v državi članici, ki ni država, v kateri ima statutarni sedež, nepremičnine in da obstaja najemna pogodba v zvezi z dvema hotelskima kompleksoma, ki sta jo sklenili družba dolžnica in neka druga družba, in pogodba, ki jo je družba dolžnica sklenila z neko bančno institucijo, pomenita obstoj elementov ali dejavnikov, ki zadostujejo za to, da se ovrže domneva, določena v členu 3 Uredbe […], v korist ‚statutarnega sedeža' družbe, in ali te okoliščine zadostujejo za to, da se šteje, da ima družba v tej državi ‚poslovalnico' v smislu člena 3(2) Uredbe […]?

4. Ali v primeru, da se ugotovitev, ki jo je Corte [suprema] di cassazione glede pristojnosti sodišč sprejelo v zgoraj navedenem sklepu […], opira na razlago člena 3 Uredbe […], ki se razlikuje od razlage Sodišča, člen 382 italijanskega zakona o pravdnem postopku, v skladu s katerim Corte [suprema] di Cassazione dokončno in zavezujoče odloči o pristojnosti, nasprotuje uporabi te določbe Skupnosti, kakor jo razlaga Sodišče?"

Vprašanja za predhodno odločanje

Pristojnost Sodišča

18 Evropska komisija izraža dvome o tem, ali je Sodišče pristojno, da poda odgovor na predlog za sprejetje predhodne odločbe. Navaja, da je bil zadevni predlog vložen v obliki sklepa z dne 6. julija 2009, ki je prispel na Sodišče 13. oktobra 2009. Na podlagi člena 68(1) ES, ki je takrat veljal, so imela le tista nacionalna sodišča, zoper odločitev katerih po nacionalnem pravu ni pravnega sredstva, pravico Sodišču zastaviti vprašanje za predhodno odločanje, da bi prejela razlago aktov, ki so jih institucije Skupnosti sprejele na podlagi naslova IV Pogodbe ES. Ker pa je bila Uredba sprejeta na podlagi členov 61(c) ES in 67(1) ES iz naslova IV Pogodbe, je zoper odločbe predložitvenega sodišča po mnenju Komisije mogoče pravno sredstvo notranjega pravnega reda.

19 Glede tega je treba povedati, da je bil člen 68 ES z začetkom veljavnosti Lizbonske pogodbe 1. decembra 2009 razveljavljen in da pravica do predložitve vprašanj v predhodno odločanje Sodišču, ki jo je določal ta člen, zdaj ni več omejena. V skladu s členom 267 PDEU imajo sodišča, zoper akte katerih je mogoče pravno sredstvo po nacionalnem pravu, od tega dne pravico do vložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe, če gre za akte, sprejete na podlagi naslova IV Pogodbe (glej v tem smislu sodbo z dne 17. februarja 2011 v zadevi Weryński, C-283/09, ZOdl., str. I-601, točki 28 in 29).

20 V točkah 30 in 31 zgoraj navedene sodbe Weryński je Sodišče presodilo, da je glede na učinkovito sodelovanje med njim in nacionalnimi sodišči, ki je cilj člena 267 PDEU, ter načelo ekonomičnosti postopka treba šteti, da je Sodišče od 1. decembra 2009

pristojno za odločanje o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo sodišče, zoper odločitve katerega se po nacionalnem pravu lahko vloži pravno sredstvo, in to tudi če je bil predlog vložen pred tem dnem.

21 Sodišče je torej v vsakem primeru pristojno za odločanje o predlogu za sprejetje predhodne odločbe.

Dopustnost vprašanj za predhodno odločanje

Vez med vprašanji za predhodno odločanje in sporom o glavni stvari

22 Družba Interedil je v zvezi z vprašanjem, ki ga je Komisija zastavila v pisnih stališčih, na glavni obravnavi pojasnila, da je s tem, da je bila julija 2002 izbrisana iz registra družb Združenega kraljestva, prenehala obstajati. Zato naj bi bil predlog za uvedbo stečajnega postopka, ki je bil zoper njo pri Tribunale di Bari vložen oktobra 2003, brezpredmeten in naj bi bila vprašanja za predhodno odločanje nedopustna.

23 Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da Sodišče lahko odločanje o vprašanju za predhodno odločanje, ki ga zastavi nacionalno sodišče, zavrne le, če razlaga prava Unije, ki jo zahteva nacionalno sodišče, očitno nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če gre za hipotetičen primer ali če Sodišče nima na voljo potrebnih dejanskih in pravnih elementov, da bi lahko koristno odgovorilo

na postavljena vprašanja (glej zlasti sodbo z dne 7. decembra 2010 v zadevi VEBIC, C-439/08, ZOdl., str. I-12471, točka 42 in navedena sodna praksa).

24 Glede tega je treba povedati, da je Uredba omejena zgolj na poenotenje pravil o mednarodni pristojnosti, priznavanje odločb in pravo, ki se uporablja v postopkih v primeru insolventnosti, ki imajo čezmejne učinke. Vprašanje pristojnosti predloga za uvedbo stečajnega postopka zoper dolžnika še vedno ureja veljavno nacionalno pravo.

25 Iz podatkov, ki jih je predložilo predložitveno sodišče, je razvidno, da ga je družba Interedil obvestila o tem, da je bila julija 2002 izbrisana iz registra družb Združenega kraljestva. Nikakor pa iz predložitvene odločbe ne izhaja, da bi ta okoliščina lahko glede na nacionalno pravo ovirala uvedbo stečajnega postopka. Ni namreč mogoče izključiti, da nacionalno pravo določa možnost, da se tak postopek uvede zato, da se poplačajo upniki propadlega podjetja.

26 Torej ni očitno, da razlaga prava Unije, ki jo predlaga nacionalno sodišče, nima nikakršne zveze s predmetom spora o glavni stvari ali da gre za hipotetičen problem.

27 Ugovor nedopustnosti, ki ga uveljavlja družba Interedil, je torej treba zavrniti.

Predmet vprašanj za predhodno odločanje

28 Toženi stranki v postopku v glavni stvari trdita, da so vprašanja nedopustna zaradi njihovega predmeta. Menita, da se s prvim in četrtim vprašanjem ne razkriva razhajanje med predpisi prava Unije in tem, kako jih uporabljajo nacionalna sodišča, medtem ko se z drugim in tretjim vprašanjem poziva Sodišče, naj uporabi pravila prava Unije v konkretnem primeru, o katerem odloča predložitveno sodišče.

29 V okviru predloga za sprejetje predhodne odločbe je Sodišče pristojno za odločanje o razlagi ali veljavnosti pravila Unije na podlagi dejstev, ki jih navede nacionalno sodišče, in mora za konkretni primer, o katerem odloča, uporabiti navedeno pravilo (glej zlasti sodbo z dne 7. septembra 2006 v zadevi Price, C-149/05, ZOdl., str. I-7691, točka 52 in navedena sodna praksa).

30 Prva tri vprašanja se v bistvu nanašajo na to, kako je treba razlagati pojem „središče glavnih interesov“ dolžnika v smislu člena 3(1) Uredbe. Glede na predmet teh vprašanj so torej ta vprašanja dopustna.

31 Četrto vprašanje se nanaša na možnost, ki jo ima predložitveno sodišče, da odstopi od presoje hierarhično višjega nacionalnega sodišča, če meni, da presoje tega sodišča glede na razlago, ki jo je podalo Sodišče, niso v skladu s pravom Unije. To vprašanje, katerega predmet je mehanizem predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, je torej prav tako dopustno.

Domnevni neobstoj spora

32 Toženi stranki v postopku v glavni stvari zatrjujeta, da je glede vprašanja pristojnosti italijanskih sodišč za uvedbo stečajnega postopka odločilo Corte suprema di cassazione z odločbo, ki je po njunem mnenju postala pravnomočna. Iz tega sklepata, da torej ne gre za „visečnost pravde“ pred predložitvenim sodiščem v smislu člena 267 PDEU in da je predlog za sprejetje predhodne odločbe zato nedopusten.

33 Tako argumentacijo je treba preučiti s četrtim vprašanjem, s katerim predložitveno sodišče sprašuje, koliko ga zavezuje razlaga prava Unije, ki jo je podalo Corte suprema di cassazione.

Četrto vprašanje

34 S četrtim vprašanjem predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali pravo Unije nasprotuje temu, da je nacionalno sodišče vezano na nacionalno postopkovno pravilo, na podlagi katerega pravna presoja hierarhično višjega nacionalnega sodišča zanj velja, kadar je očitno, da presoja tega višjega sodišča ni v skladu s pravom Unije, kot ga razlaga Sodišče.

35 Sodišče je že presodilo, da se zaradi obstoja nacionalnega postopkovnega pravila ne sme podvomiti o možnosti, ki jo imajo nacionalna sodišča, ki ne odločajo na zadnji stopnji, da Sodišču predložijo predlog za sprejetje predhodne odločbe, kadar imajo,

kot v tem primeru, dvome glede razlage prava Unije (sodba z dne 5. oktobra 2010 v zadevi Elčinov, C-173/09, ZOdl., str. I-8889, točka 25).

36 Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je sodba, ki jo Sodišče izreče v okviru predhodnega odločanja, zavezujoča za nacionalno sodišče glede razlage ali veljavnosti zadevnih aktov institucij Unije za rešitev spora v glavni stvari (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Elčinov, točka 29).

37 Iz tega izhaja, da je nacionalno sodišče, ki je uporabilo možnost, ki mu jo daje člen 267, drugi odstavek, PDEU, za rešitev spora o glavni stvari vezano na razlago zadevnih določb, ki jo je podalo Sodišče, in mora glede na okoliščine primera odstopiti od presoje hierarhično višjega sodišča, če glede na to razlago meni, da ta presoja ni skladna s pravom Unije (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Elčinov, točka 30).

38 Glede tega je treba poudariti, da ima v skladu z ustaljeno sodno prakso nacionalno sodišče, ki v okviru svojih pristojnosti uporablja določbe prava Unije, dolžnost zagotoviti popolno učinkovanje teh določb, pri čemer lahko po potrebi odloči, da ne bo uporabilo neskladnih določb nacionalne zakonodaje – v tem primeru nacionalnega postopkovnega pravila – ne da bi mu bilo treba zaprositi za predhodno odpravo te nacionalne določbe po zakonodajni poti ali kakšnem drugem ustavnem postopku ali čakati nanjo (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo Elčinov, točka 31).

39 Glede na zgoraj navedeno je treba na četrto vprašanje odgovoriti, da pravo Unije nasprotuje temu, da je nacionalno sodišče vezano na pravilo nacionalne procesne določbe, na podlagi katere pravna presoja hierarhično višjega nacionalnega sodišča zanj velja, kadar je očitno, da presoja hierarhično višjega sodišča ni v skladu s pravom Unije, kot ga razlaga Sodišče.

40 Zaradi enakih razlogov je treba zavrniti ugovor nedopustnosti, ki sta ga uveljavljali toženi stranki v postopku v glavni stvari glede domnevnega neobstoja spora.

Prvi del prvega vprašanja

41 V prvem delu prvega vprašanja predložitveno sodišče sprašuje, ali je pojem „središče glavnih interesov“ dolžnika v smislu člena 3(1) Uredbe treba razlagati tako, da se sklicuje na pravo Unije ali na nacionalno pravo.

42 Iz ustaljene sodne prakse izhaja, da iz zahtev za enotno uporabo prava Unije in iz načela enakosti izhaja, da je treba izraze iz določbe prava Unije, ki se pri opredelitvi smisla in področja uporabe ne sklicuje posebej na pravo držav članic, običajno razlagati samostojno in enotno v celotni Uniji, pri čemer je treba pri tej razlagi upoštevati sobesedilo določbe in cilj, ki mu sledi zadevna ureditev (glej zlasti sodbo z dne 29. oktobra 2009 v zadevi NCC Construction Danmark, C-174/08, ZOdl., str. I-10567, točka 24 in navedena sodna praksa).

43 Kar zadeva natančneje pojem „središče glavnih interesov“ dolžnika v smislu člena 3(1) Uredbe, je Sodišče v točki 31 zgoraj navedene sodbe Eurofood IFSC presodilo, da gre za pojem, ki je lasten tej uredbi, ki ima zato samostojen pomen in ga je torej treba razlagati enotno in neodvisno od nacionalnih zakonodaj.

44 Na prvi del prvega vprašanja je torej treba odgovoriti, da je pojem „središče glavnih interesov“ dolžnika v smislu člena 3(1) Uredbe treba razlagati ob upoštevanju prava Unije.

Drugi del prvega vprašanja, drugo vprašanje in prvi del tretjega vprašanja

45 V drugem delu prvega vprašanja, drugem vprašanju in prvem delu tretjega vprašanja predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, kako je treba razlagati člen 3(1), drugi stavek, Uredbe pri določanju središča glavnih interesov družbe dolžnice.

46 Glede na to, da je družba Interedil glede na podatke iz predložitvene odločbe v letu 2001 prenesla statutarni sedež družbe iz Italije v Združeno kraljestvo, nato pa je bila leta 2002 izbrisana iz njenega registra družb, je treba zato, da se predložitvenemu sodišču popolno odgovori, tudi natančno opredeliti datum, ki se upošteva za določitev središča dolžnikovih glavnih interesov, da se lahko določi, katero sodišče je pristojno za uvedbo glavnega postopka v primeru insolventnosti.

Upoštevna merila za določitev središča dolžnikovih glavnih interesov

47 Čeprav Uredba ne opredeljuje pojma središča dolžnikovih glavnih interesov, pa je vsebina tega pojma, kot je ugotovilo Sodišče v točki 32 zgoraj navedene sodbe Eurofood IFSC, pojasnjena v uvodni izjavi 13 Uredbe, v kateri je navedeno, da mora „[z]a

središče dolžnikovih glavnih interesov veljati kraj rednega poslovanja dolžnika in je zato preverljiv za tretje osebe".

48 Kot je poudarila generalna pravobranilka v točki 69 sklepnih predlogov, domneva glede statutarnega sedeža družbe, ki jo določa člen 3(1), drugi stavek, Uredbe, in to, da se besedilo uvodne izjave 13 Uredbe sklicuje na kraj opravljanja interesov, izražata voljo zakonodajalca Unije, da kot merilo za pristojnost raje upošteva kraj uprave družbe.

49 Ob upoštevanju te uvodne izjave je Sodišče v točki 33 zgoraj navedene sodbe Eurofood IFSC poleg tega pojasnilo, da je treba središče dolžnikovih glavnih interesov ugotavljati na podlagi meril, ki so hkrati objektivna in jih lahko tretje osebe preverijo, da se zagotovi pravna varnost in predvidljivost pri določanju sodišča, ki je pristojno za uvedbo glavnega postopka v primeru insolventnosti. Zahtevi po objektivnosti in možnosti preverjanja je zadoščeno, če so materialni dokazi, ki se upoštevajo pri določanju kraja, v katerem družba dolžnica navadno upravlja svoje interese, javni ali vsaj dovolj pregledni, da se tretje osebe, to pomeni med drugim upniki te družbe, lahko z njimi seznanijo.

50 Iz tega izhaja, da se, če so vodstveni in nadzorni organi družbe na statutarnem sedežu družbe in če se odločitve glede upravljanja te družbe sprejemajo v tem kraju tako, da to lahko preverijo tretje osebe, domneva iz člena 3(1), drugi stavek, Uredbe, v skladu s katero je središče glavnih interesov družbe v tem kraju, uporablja v celoti. V takem primeru je, kot je generalna pravobranilka poudarila v točki 69 sklepnih predlogov, kakršnakoli druga lokalizacija glavnih interesov družbe dolžnice izključena.

51 Vendar pa je ovrženje domneve iz člena 3(1), drugi stavek, Uredbe mogoče, kadar z vidika tretjih oseb kraj uprave družbe ni v kraju, kjer je statutarni sedež družbe. Kot je Sodišče presodilo v točki 34 zgoraj navedene sodbe Eurofood IFSC, je mogoče preprosto domnevo, ki jo je predvidel zakonodajalec Unije glede statutarnega sedeža te družbe, ovreči, če je mogoče na podlagi objektivnih podatkov, ki jih lahko preverijo tretje osebe, izkazati obstoj dejanskega položaja, ki je drugačen od tistega, za katerega se šteje, da ga izraža lokalizacija na navedenem statutarnem sedežu družbe.

52 Med elementi, ki jih je treba upoštevati, so med drugim vsi kraji, v katerih družba dolžnica opravlja gospodarsko dejavnost, in kraji, v katerih ima premoženje, če so ti kraji očitni tretjim osebam. Kot je generalna pravobranilka poudarila v točki 70 sklepnih predlogov, mora biti presoja teh elementov celovita in je treba upoštevati okoliščine, ki so značilne za posamičen položaj.

53 V takšnih okoliščinah je to, da so nepremičnine družbe dolžnice, za katere je ta družba sklenila najemne pogodbe, v državi članici, v kateri ni statutarnega sedeža družbe, in obstoj pogodbe, ki je v tej isti državi članici sklenjena s finančno institucijo, torej okoliščini, ki ju izpostavlja predložitveno sodišče, mogoče obravnavati kot objektivna elementa in glede na javno naravo, ki jo takšni elementi lahko imajo, kot elementa, ki ju tretje osebe lahko preverijo. Vendar pa je navzočnost premoženja družbe in obstoj pogodb o njegovi finančni uporabi v državi članici, v kateri družba nima statutarnega sedeža, mogoče šteti za elementa, ki zadostujeta za ovrženje domneve zakonodajalca Unije le, če je s celovito presojo vseh upoštevnih elementov mogoče tako, da to lahko preverijo tretje osebe, ugotoviti, da sta dejansko središče uprave in nadzora te družbe ter kraj upravljanja njenih interesov v tej drugi državi članici.

Datum, ki se upošteva za določitev lokacije središča dolžnikovih glavnih interesov

54 Najprej je treba navesti, da Uredba ne vsebuje izrecnih določb glede posebnega primera prenosa središča dolžnikovih glavnih interesov. Glede na splošne izraze iz člena 3(1) Uredbe se torej šteje, da se za določitev sodišča, pristojnega za uvedbo glavnega postopka v primeru insolventnosti, upošteva kraj, v katerem je bilo nazadnje to središče.

55 Ta razlaga je podkrepljena s sodno prakso Sodišča. To je namreč odločilo, da če je prišlo do prenosa središča dolžnikovih glavnih interesov po vložitvi predloga za uvedbo postopka v primeru insolventnosti, vendar pred izdajo odločbe o uvedbi postopka, sodišče države članice, na ozemlju katere je središče glavnih interesov ob vložitvi predloga, ostane pristojno za odločanje o njem (sodba z dne 17. januarja 2006 v zadevi Staubitz-Schreiber, C-1/04, ZOdl., str. I-701, točka 29). Iz tega je treba sklepati, da je načeloma za določanje pristojnega sodišča odločilna lokalizacija središča dolžnikovih glavnih interesov ob vložitvi predloga za uvedbo postopka v primeru insolventnosti.

56 V primeru, kakršen je v postopku v glavni stvari, prenosa statutarnega sedeža družbe pred vložitvijo predloga za uvedbo postopka v primeru insolventnosti je torej ponovno statutarni sedež družbe tisti, v katerem je v skladu s členom 3(1), drugi stavek, Uredbe domnevno središče glavnih dolžnikovih interesov, in zato sodišča države članice, na ozemlju katere je ta novi sedež, načeloma postanejo pristojna za uvedbo glavnega postopka v primeru insolventnosti, razen če se domneva iz člena 3(1) Uredbe ovrže z dokazom, da se središče glavnih interesov ni preneslo skupaj s statutarnim sedežem.

57 Enaka pravila je treba uporabiti, če je bila ob vložitvi predloga za uvedbo postopka v primeru insolventnosti družba dolžnica izbrisana iz registra družb in če je, kot trdi družba Interedil v pisnih stališčih, prenehala opravljati vse svoje dejavnosti.

58 Kot namreč izhaja iz točk od 47 do 51 te sodbe, pojem središča glavnih interesov ustreza hotenju, da se vzpostavi povezava s krajem, s katerim je družba objektivno in za tretje osebe očitno najtesneje povezana. Logično je torej, da ima v takem primeru prednost kraj zadnjega središča glavnih interesov ob izbrisu in prenehanju vsakršne dejavnosti družbe dolžnice.

59 Na drugi del prvega vprašanja, na drugo vprašanje in na prvi del tretjega vprašanja je torej treba odgovoriti, da je za določitev središča glavnih interesov družbe dolžnice člen 3(1), drugi stavek, Uredbe treba razlagati tako:

– središče glavnih interesov družbe dolžnice je treba določiti tako, da se prvotno upošteva kraj uprave te družbe, kot ga je mogoče določiti na podlagi objektivnih elementov, ki jih lahko preverijo tretje osebe. Če so vodstveni in nadzorni organi družbe na statutarnem sedežu družbe in če se odločitve glede upravljanja te družbe sprejemajo v tem kraju tako, da to lahko preverijo tretje osebe, domneve iz te določbe ni mogoče ovreči. Če kraj uprave družbe ni na statutarnem sedežu družbe, je navzočnost premoženja družbe in obstoj pogodb o njegovi finančni uporabi v državi članici, v kateri družba nima statutarnega sedeža, mogoče šteti za elementa, ki zadostujeta za ovrženje domneve zakonodajalca Unije, le če je s celovito presojo vseh upoštevnih elementov mogoče tako, da to lahko preverijo tretje osebe, ugotoviti, da sta dejansko središče uprave in nadzora te družbe ter kraj upravljanja njenih interesov v tej drugi državi članici;

– v primeru prenosa statutarnega sedeža družbe dolžnice pred vložitvijo predloga za uvedbo postopka v primeru insolventnosti se domneva, da je središče glavnih interesov te družbe na novem statutarnem sedežu te družbe.

Drugi del tretjega vprašanja

60 V drugem delu tretjega vprašanja predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, kako je treba razlagati pojem „poslovalnica“ v smislu člena 3(2) Uredbe.

61 Glede tega je treba spomniti, da člen 2(h) Uredbe opredeljuje pojem poslovalnice kot kraj poslovanja, v katerem dolžnik opravlja stalno gospodarsko dejavnost, ki predpostavlja udeležbo ljudi in premoženja.

62 Dejstvo, da ta opredelitev povezuje opravljanje gospodarske dejavnosti z udeležbo ljudi, dokazuje, da sta potrebni minimalna organizacija in določena stabilnost. Iz tega *a contrario* izhaja, da zgolj premoženje ali zgolj bančni računi načeloma niso dovolj, da lahko govorimo o „poslovalnici“.

63 Če so v skladu s členom 3(2) Uredbe zaradi navzočnosti poslovalnice na ozemlju države članice sodišča te države članice pristojna za uvedbo sekundarnega postopka v primeru insolventnosti zoper dolžnika, je treba zaradi zagotovitve pravne varnosti in predvidljivosti glede določanja pristojnih sodišč obstoj poslovalnice po vzoru

lokalizacije središča glavnih interesov presojati na podlagi objektivnih elementov, ki jih lahko preverijo tretje osebe.

64 Na drugi del tretjega vprašanja je torej treba odgovoriti, da je pojem „poslovalnica“ v smislu člena 3(2) Uredbe treba razlagati tako, da predpostavlja strukturo z minimalno organizacijo in določeno stabilnostjo glede opravljanja gospodarske dejavnosti. Zgolj obstoj premoženja ali bančnih računov načeloma ne zadostuje za tako opredelitev.

Stroški

65 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. Pravo Unije nasprotuje temu, da je nacionalno sodišče vezano na pravilo nacionalne procesne določbe, na podlagi katere pravna presoja hierarhično višjega nacionalnega sodišča zanj velja, kadar je očitno, da presoja hierarhično višjega sodišča ni v skladu s pravom Unije, kot ga razlaga Sodišče.

2. Pojem „središče glavnih interesov“ dolžnika v smislu člena 3(1) Uredbe Sveta (ES) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti je treba razlagati ob upoštevanju prava Unije.

3. Za določitev središča glavnih interesov družbe dolžnice je treba člen 3(1), drugi stavek, Uredbe št. 1346/2000 razlagati tako:

– **središče glavnih interesov družbe dolžnice je treba določiti tako, da se prvotno upošteva kraj uprave te družbe, kot ga je mogoče določiti na podlagi objektivnih elementov, ki jih lahko preverijo tretje osebe. Če so vodstveni in nadzorni organi družbe na statutarnem sedežu družbe in če se odločitve glede upravljanja te družbe sprejemajo v tem kraju tako, da to lahko preverijo tretje osebe, domneve iz te določbe ni mogoče ovreči. Če kraj uprave družbe ni na statutarnem sedežu družbe, je navzočnost premoženja družbe in obstoj pogodb o njegovi finančni uporabi v državi članici, v kateri družba nima statutarnega sedeža, mogoče šteti za elementa, ki zadostujeta za ovrženje domneve zakonodajalca Unije le, če je s celovito presojo vseh upoštevnih elementov mogoče tako, da to lahko preverijo tretje osebe, ugotoviti, da sta dejansko središče uprave in nadzora te družbe ter kraj upravljanja njenih interesov v tej drugi državi članici;**

– **v primeru prenosa statutarnega sedeža družbe dolžnice pred vložitvijo predloga za uvedbo postopka v primeru insolventnosti se domneva, da je središče glavnih interesov te družbe na novem statutarnem sedežu te družbe.**

4. Pojem „poslovalnica“ v smislu člena 3(2) te uredbe je treba razlagati tako, da predpostavlja strukturo z minimalno organizacijo in neko stabilnostjo glede opravljanja gospodarske dejavnosti. Zgolj obstoj premoženja ali bančnih računov načeloma ne zadostuje za tako opredelitev.

Podpisi